

Paweł Drobny

Katedra Mikroekonomii

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

**Recenzja książki „Metoda studium przypadku w edukacji biznesowej”,
red. P. Ammerman, A. Gawęł, M. Pietrzykowski,
R. Rauktienė, T. Williamson
(Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2012)**

Książka pt. *Metoda studium przypadku w edukacji biznesowej* stanowi podsumowanie pracy zespołu realizującego projekt pt. „Transfer of experiential and innovative teaching methods for business education” w ramach programu Leonardo da Vinci. Jest to praca poświęcona metodzie nauczania, jaką jest *case study* (studium przypadku). Są w niej poruszone takie kwestie, jak: implementacja *case study* do procesu edukacji ekonomicznej, podnoszenie wydajności procesu edukacyjnego oraz relacje wykładowców, trenerów z przedsiębiorcami w procesie tworzenia studium przypadku.

Książka składa się z ośmiu części. Pierwsza część poświęcona jest wykorzystaniu metody *case study* w procesie edukacji menedżerów. Autorka (Vida Škudienė) przedstawia ją jako najskuteczniejszą metodę dydaktyczną przygotowującą przyszłych menedżerów. Tym, co wyróżnia ją spośród innych metod nauczania, takich jak wykład czy dyskusje klasowe, jest jej wymiar praktyczny. Zdaniem autorki jest to możliwe dzięki skoncentrowaniu metody na studencie, a nie na nauczycielu. Wyraża się to w afirmacji różnorodności studentów, ich osobistych poglądów oraz autonomii decyzyjnej. Proces kształcenia jawi w tej metodzie jako skoncentrowany na samym uczeniu się, a nie na jego efektach, jako proces konieczny w każdym momencie życia i wreszcie jako proces mający przede wszystkim wymiar społeczny. Studium przypadku pozwala studentowi stanąć wobec realnych problemów, z jakimi zmagają się przedsiębiorcy i zmierzyć się z nimi. Charakteryzując metodę, autorka wskazuje też na leżące u jej podstaw paradygmaty, na jej zalety oraz, co jest chyba największą wartością tej części książki, na typy studiów przypadku, które pojawiły się na przestrzeni lat.

Druga część pracy poświęcona jest pokazaniu znaczenia edukacji menedżerskiej w gospodarce opartej na wiedzy oraz znaczeniu wykorzystania w tym procesie *case study*. Autorka (Aleksandra Gawęł) wskazuje, że edukacja na poziomie szkolnictwa wyższego, a w szczególności edukacja przedsiębiorcza może być kluczowym czynnikiem promocji przedsiębiorczych postaw. Przedsiębiorczość jest procesem złożonym, zatem i kształcenie przedsiębiorców powinno być złożone i wielowymiarowe. O skuteczności tego kształcenia decyduje metoda, która pozwala zmobilizować studentów do tzw. głębokiego podejścia. Taką metodą, zdaniem autorki, jest studium przypadku. W tej części pracy autorka przedstawia także właściwości omawianej metody oraz bariery, z jakimi należy się liczyć przy jej stosowaniu.

W trzeciej części pracy autorzy (Maciej Pietrzykowski i Małgorzata Szczyt) prezentują wyniki swoich badań, których celem była ocena stopnia wykorzystania metody studium przypadku przez trenerów oraz nauczycieli akademickich w Polsce i na Litwie. Z badań tych wynika interesujący rozkład obszarów zastosowania tej metody w poszczególnych dziedzinach nauki. To, czego brakuje w tych badaniach i na co wskazują sami autorzy, to ocena efektywności wykorzystania metody studium przypadku.

Czwarta i piąta część stanowi szczegółowe opisy metody przygotowania studium przypadku. W opisach tych autorzy (Ilona Bučiūnienė i Trevor Williamson) koncentrują się przede wszystkim na etapie przygotowania studium przypadku oraz zarządzania przebiegiem zajęć opartych na omawianej metodzie.

W szóstej części pracy autorka (Margarita Pilkiene) stara się spojrzeć na studium przypadku przez pryzmat filozofii kształcenia, a dokładnie przez pryzmat celów kształcenia. Skupia się ona głównie na czynnikach determinujących przygotowanie zajęć opartych na metodzie studium przypadku, na procesie przygotowania takich zajęć oraz na ocenie osiągnięć wynikających z zastosowania tej metody.

Część siódma pracy dotyczy wykorzystania metody studium przypadku w korporacjach. Autor (Philip Ammerman) opisuje możliwości wykorzystania tej metody w procesie rekrutacji pracowników, w trakcie szkoleń firmowych oraz jako narzędzia ogólnego kształcenia i rozwoju pracowników.

Ósma i ostatnia część poświęcona jest rodzajom źródeł informacji potrzebnych do przygotowania studium przypadku. Autorka (Milena Ratajczak-Mrozek) opisuje metody ich pozyskiwania, problemy z tym związane oraz sposoby ich rozwiązywania. Istotnym uzupełnieniem książki, podnoszącym jej wartość, jest płyta CD, na której zamieszczony został zbiór studiów przypadku składających się z części przeznaczonej dla studentów oraz z notatek metodycznych przeznaczonych dla wykładowców.

Recenzowana książka dotyczy ważnego i aktualnego problemu, jakim jest nieskuteczność współczesnego systemu edukacyjnego, szczególnie na poziomie wyższym, w przekazywaniu wiedzy istotnej ze względu na potrzeby gospodarki, a zwłaszcza rynku pracy. Metoda studium przypadku została przedstawiona w omawianej pracy jako innowacyjne narzędzie edukacji, którego główną zaletą jest połączenie teorii i praktyki poprzez koncentrację na personalnym i praktycznym wymiarze edukacji. Dynamicznie zmieniająca się rzeczywistość gospodarcza wymaga od jej aktywnych uczestników takich postaw, jak: wrażliwość i czujność wobec zmian, kreatywność, odwaga bycia konkurencyjnym, przedsiębiorczość, czy wreszcie otwartość na innowacje. Takie postawy można wypracować.

wać pod wpływem licznie doświadczanych sukcesów i błędów. Ponieważ proces edukacji biznesowej, szczególnie na uczelniach wyższych, odbywa się w warunkach „laboratoryjnych”, często dalekich od realnych problemów gospodarczych, doświadczanych na co dzień przez ludzi, metoda studium przypadku jawi się jako wyczekiwana alternatywa lub istotne uzupełnienie używanych dotychczas metod edukacyjnych. Pozwala ona studentom i uczestnikom kursów skorzystać z doświadczeń konkretnych podmiotów gospodarki. W obliczu realnych problemów zmuszeni są oni do podjęcia decyzji, zaproponowania rozwiązań i skonfrotowania swoich działań z tym, co zrobili prawdziwi uczestnicy omawianego przypadku.

Przedstawiona w książce charakterystyka metody *case study* skoncentrowana została przede wszystkim wokół jej mocnych stron. Nie podjęto jednak głębszej refleksji nad znaczeniem tej metody w kontekście funkcji i zadań, jakie stawiane są przed szkołami wyższymi, szczególnie zaś uniwersytetami. Tym samym charakterystyka *case study* pozbawiona została wyeksponowania słabych stron tej metody, jej nieużyteczności przy realizacji niektórych zadań uniwersytetu oraz niesłusznie zdeprecjonowała tradycyjne metody nauczania, takie jak chociażby wykład czy dyskusja. Trudno jest się zgodzić z prezentowanym przez autorów jednoznacznym zalecaniem metody *case study*, ponieważ metoda ta nie może być traktowana jak „lekarstwo” na nieskuteczność edukacji w zaspokajaniu potrzeb gospodarki, a szczególnie potrzeb rynku pracy. Przyczyny tego zjawiska są bardziej złożone i nie ograniczają się wyłącznie do metod nauczania. Dlatego proste przeniesienie doświadczeń w stosowaniu metody w Wielkiej Brytanii na rzeczywistość krajów Europy Środkowoschodniej – Litwy i Polski, wcale nie musi przyczynić się do podniesienia efektywności procesu edukacji biznesowej w tych krajach. Metoda studium przypadku powinna stanowić raczej twórcze uzupełnienie tradycyjnych metod nauczania i służyć realizacji wszystkich zadań stawianych przed uczelniami wyższymi, a nie tylko być narzędziem przystosowania studentów do potrzeb gospodarki.

Pewnym mankamentem pracy jest także brak pogłębionej analizy możliwości wdrożenia tej metody w obecnym systemie szkolnictwa wyższego oraz refleksji nad tym, jaką rolę może odegrać studium przypadku w kontekście ostatnich zmian polegających na wdrożeniu Krajowych Ram Kwalifikacji. Ponadto studium przypadku wymaga odpowiedniego zaplecza instytucjonalnego oraz przygotowania się nie tylko wykładowcy, czy trenera, ale także studentów. Ograniczając się wyłącznie do systemu szkolnictwa wyższego, należałoby zastanowić się, jak i kiedy stosować studium przypadku wobec chociażby takich problemów, jak:

- niechęć przedsiębiorstw do współpracy z wykładowcami,
- zmniejszanie liczby godzin dydaktycznych z danego przedmiotu,
- niechęć studentów do poszerzania i pogłębiania swojej wiedzy poprzez korzystanie z literatury przedmiotu i źródeł innych niż te, które otrzymują w czasie wykładu,
- brak zajęć dla studentów, szczególnie pierwszego roku, typu: metodyka uczenia się, metodologia nauk, w czasie których mogliby oni zapoznać się między innymi z różnymi metodami nauczania, w tym także ze studium przypadku,
- brak zajęć podnoszących kwalifikacje dydaktyczne wykładowców.

Recenzowana książka, mimo braków, jest bardzo interesująca i potrzebna. Stanowi ona istotny wkład, po pierwsze, w dyskusję o skuteczności i efektywności systemu edukacji

biznesowej, po drugie, w promocję metody *case study*, po trzecie zaś, stanowi uzupełnienie ubogiej polskojęzycznej literatury z zakresu propedeutyki metod nauczania w edukacji biznesowej. Dlatego też warto, aby zapoznały się z nią wszystkie osoby zainteresowane przekazywaniem wiedzy na temat gospodarki, rynku i mechanizmów nimi rządzących.

**Review of the book “Metoda studium przypadku w edukacji biznesowej”,
ed. P. Ammerman, A. Gawęł, M. Pietrzykowski, R. Rauktienė, T. Williamson
(Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2012)**

The text is a review of the book *Metoda studium przypadku w edukacji biznesowej* [The case study method in business education], which is a summary of the project “Transfer of experiential and innovative teaching methods for business education” done under the auspices of The Leonardo da Vinci programme. The author of the review discusses the book, pointing out among its advantages a presentation of the case study method as an innovative tool for economic education that combines theory and practice by focusing on the personal and practical dimension of education. He also recognises its disadvantages, which include the failure to present the method’s weaknesses, due to a lack of reflection on the meaning of case study methodology in the context of the functions and tasks facing universities.

Keywords: case study, business education, human capital, education system.